

Ҳаһыат

№ 95 (4362) ♦ 1973 жыл, Атырдык айының 9 күнү ♦ Сыйнама
ЧЭППИЗ 2 тирчм

CCTA

ХАТЫЛЫ

G. SERGEEV

МУГУДАЙ

ЛИРИНГ

X X X

Хавнаагын тоонолор сэлэллэгч
чылара бүрлүк хомууруугар бэл-
дөмтөнү үүрэллээр нэглэг.

(Атырдах ыйын 6 күнүгэр графигы толоруу бырыһыанынан)

ЭРИЛИК ЭРИСТИИН ААТЫНАН НОЛХОЗТАН

1. Фефяков Е. Д.—механизированный	
	агардах — 104,1
2. Тарбукли В. Е.—козе	— 17,9
3. Кириллин Н. Г.—козе	— 152,0
4. Адамов Д. К.—козе	— 102,7
5. Степанов П. М.—козе	— 101,0

6. Алексеев А. А.—или	--102,8
7. Прокопьев В. Л.—или	--101,5

ЛЕНИН ААТЫНАН КОЛХОЗТАН

1. Петров Е. И. — колхоз	— 103,0
2. Павлов В. Х. — колхоз	— 100,5

СУБУРУУСКАЯ ААТЫНАН СОВХОЗТАН

1. Мещеряков А. П. — колхоз	— 110,0
-----------------------------	---------

Олоуд-дьяһары хааччыһар комбинат коллектива (директор В. А. Макаров) Субуруускай лаванан совхоз Болтоноттоду отделение шедетһар.

бсчай Айма унуур туура дүрхээ
отгобуда уонтан тахса хоноо.
Атырдах мыйн 6 күнэттэн шөф-
төхтөргө И. В. Песняков сала-
лааччылаах 6 киһидээх аһаа ба-
тайаамайык үлэтиир.

Бу субьотара уйна бланк
шанньара Болтонго ун «хорош»
чу тахыра. Ии кинизде
күнэрге мунильччылар уониг
сабхэаентэр хэллэхтэр.

BIHIGI NORR.

ЛЕНИНГРАДСКАЯ ОБЛАСТЬ.
Выборский довуз муора эрзати
ниш кордуз уланиттара байи
болгавни талимни талимичини
гокни төһөраһи тилиларэ эбейэ-
тэлиитибалоготтар. Порт причал-
лариттан тутуу маһи, краас
рудалари, чову, о. э. а. гиничит
суднолар скандинавский бойту-
ларга, ГДР-га, ГФР-га, Франци-
за, Австралиа баралар.
Скимокка: тилир судл өлөт-
нэрттэни суднога абалленинэ
гизии.

С. ГРИГОРЬЯНИ фотота-
сста фотохрониката.

	Үзлөгдөр кили ахсаана	З в е н о л а р				Охсуу (гектар)	Мунагуу (гектар)	Кэбиһин (тонна)				Силгэс (тонна)		Сепжэ (тонна)		Эбии алы- лык (тонна)	
		тогору ме- ханизирова- ннай	механизирова- най алгараах	к э л	н и к			1972 снл	1973 снл	График туолла %	былаан	туолла	былаан	туолла	былаан	туолла	
Ленин	305	3	3	7	3	4364	5305	2320	2232	41,1	1600	—	1300	—	400	75	
Эриляк Эристини	593	—	11	10	14	6063	3931	1400	1648	49,0	960	—	800	—	200	78	
Калзини	193	1	1	2	6	1981	1796	609	477	24,1	500	—	500	—	200	7	
Карл Маркс	224	—	—	4	5	1515	1348	605	438	23,3	550	—	500	—	200	17,7	
Субуруускай	769	4	8	9	23	11008	9968	3725	2797	33,8	2950	—	2000	—	500	101,5	
Оройуон үрдүгөн	2084	8	23	32	51	24931	22348	9159	7590	36,3	6500	—	5100	—	1500	279,2	

Н. ЭВЕРСТОВ,
район делегациятын
чиглэнэ.

Үлэ көрүгнэрэ

БЕРЛИН. СЭТА, ГДР студентлар йиحاتтар уюна студентлар Бутун ким дондутаагы Х фестивалларга түмүктөнө, Аустиялар төрдү уюнуудубат куннар, фестивалы «Империялыны» утары бир саяааланын, эйе уюна репордожуу «Им» дини кизе туу-тунуулаах деаининин хабылаабыт эабх советисларидан баай летоиниан төрдү стра-нидалара тиндилеи саяаалы-ылар.

X виш дойдугааы фестивалъ кэмнлр бпир савгааны интернациональнай киниз улазотэ. Аан дойдугааы студентическай кулууна буолбут семинардарга, ндэлэрини порсуууларга, дискуссиандарга 136 дойдугулар представигеллр кыттынылар.

Берлин экраннартгар фестиваль күннэртгэр 50 дойдугар 100-тэй талха дэмжээ метрэлгээх, документальнай уоһна уус-уран фильмгара өрдөрүүхүүнүлэр. Көрөөччүлэр биһирөөллөрүн өрдүк табаарыс Л. П. Брежнев АХШ-ка ыалдыат албынын туһуһан советский документальнай кинокартина, ону тэнгэ «А зори здесь тихая...» дигэн уус-уран фильм ыалдылар.

Али дойдуталары Фестиваллар историаларытор али монкой ЭХКС чилиши-дойдустар делегацияларын преставителлерири коредуулар мыйылыны. Килин кеттикыларалар социалистическай эконо-мическай интеграцияны саздыз дыйргытор сыалынан бираттым дойдудаларданга течил сонатарип сибэ муштахтары гилигин бисапкада мытарга баһалдыстар.

Немец антифашист-спортсмен Вилнер Вольфганг атын сүгэр сүүнэ саага политическай ырыаалар фестивалнай конкурстарын түмүк концерты түһүлгөтүнэн буола. Бу айыр күрэхтэһингэ 43 дойдудар 76 ансамблара уонна солустара каталогкалар, Берлиннээҕи «Метрополи» театр уонна немец тасууһу-тасууһу операга таһаар күүһэ бэйэлэрин специализацияларын уус-ураал конкурстар доурентарыгар туран биирдэйдэр.

Х-аан дайдуугаагч феста-
наль Марк-Энгельд-наац пла-
наады үрдүнх элэгтэ анх
онгоох фейерверингн үүмү-
гүнээ.

Фестиваль бүгүні: кино-
тигэр уодаттар устна кы-
гыттар империядамы утары
бүгү / санааланымы, эбей
уотна доғордохууу иншан-
тан дағам бөгөртөртө
«Аан дойду кычатытар кы-
мымы кычынар».

СНИМКА: нан дойду мичатын форумугар советскай көмөрмөдө представител.

1. ДЬУЛУУРДААХ ҮЛЭ БАРАР

СЭТИС учрааган. Омоо хөрүгтэ тух да туоруу суох курдук чонгучах, арыг арга түгэсхэн сүүрүгүрэ сүтэр Нуотара көнүгүн угуоргу өтүгүр хойуу хатын, талах арылар бийстарианада илэн хөдүнэлэргэ трактор тыаһа нымчыллр, атынан үлээсччилэр көчөлөрүт тигэтэр саналара пиллэр. Бу нама дым кыһарыйан, ыраах үрэххэ өтүу тахсыбат Карл Маркс аатынан колхоз бийгүлдүшр Местников П. П. төсөкөтэ үлэллр.

От ыйын 7 күнүтүн үлээс түрүмүттэр. Бастаан үлээс пиллэн охсубуттар, онтон аттара калбитин кэннэ олохтоох салгыбыттар массына уларсан ички оюустаралчыг сменанан үлээсччилэрин барыттар. Ошон үлэ баалача үрдүк татиммэмт.

— Уус-Маайа салгыныттар, төһө да атын оройон дьон буолалар, бийиңизерин олус үчүгүйдик көрсөбүттэр. Ордук эсеновод Илья Борохин, салгыныт Афанасий Меймотов өтөөрө хөдүһүнн ыйан, сирдэн көрдөрүттэр, үрэх баһа дойду уратыларын көпсөн, сүбөлөөн биэрбиттэр. Бастаан үлээс ити охсор массынара тийбэ үлээс, бөрдүүктүнэн кытта көмөлөһөн, ылаханнак оюотулэр, — диян көпсөн тийүдэ эсеноводу солбулааччы Петр Борисов.

Сыл аайы оттоноро эбитэ буоллар, кенн, үчүгүйд хөдүһаллах сир үкөс тамаларынан бүрүлүбүтүн үрдүгүн массына хаапар сирин барытын оюустаран кырыктаа салалар космичагыттарга тийбэбит.

— Үүмүүтэ үчүгүйд буолан баран, оюустарар сирит бүтөн эрэр. Ошон кыһа үлээс хөдүһаллары көрө бараары турабыт. Сымыйан оюустардааха үс-түгүрт күн оюустарар эрэ сирдээхит, онтон ила илдинэн өхсө барабыт, — дияр Иван Барашков.

Хонутун ото өлүс үчүгүйд эсөлгө от уонна үүнүүлөх да буолан төһө киирэллэринэн киирэн талах бийестары, дүлээс салалары оюустарыттар.

УРХ куулаатын дьон сым ДТ-75 трактор тыаһа нымчыллр баран илэн түмүстөөн киирбит тыаһа баһа

түһөрбитин кытта налбага өтү бөдүһа суох кыһа сымдэр үлээттар кастэ түһэллр. Трактор кыһан киирбит сириттэн сорохторо наһымалканан бугуулары таһааран чугаһатан биэрэллр, атыттар атырдыарынан кыһан, салаа да өтү хаалларбакка ылаабылканан харбаан иһэллр. Бу күүрээһнэх үлээс көрөн турган «кыһынга наһаа элбэх кыһа бөриллэбит дуу», — диян санаагыт. Ону таабыттын тракторист Иван Протодьяконов:

— Бу дойдуга элбэх эрэ буоллабына сатанар. Буталаах, бадарылаах өтүгүн наһымалканан чугаһатан биэрэбит, оччодо трактор тохтобуна ачылдылар. Тракторбыт горючка бүтөн эрэр. Ошон хас бириднн үлэллр түмүтүнн туланнааха табыллар, — диян быһааран биэрэр.

Трактор үлэллр көмүгэр, кырдык да, түмүтүнн күчү түһүт доулуурдаах үлээс маһа тарар эбит. Буолумуна, бу үрэх баһытар чугаһынан тух техниката үлээс уматык баар буолуой? Тийбэн таһаарыт бүтэ да хантан булунуой? Ошон, бөйүлэрэ элэллэринн, хаанпала горючкайы тыаһа таһаардааха эрэ сатанар. Үлээс итинник тарийн эсөлгө от ыйын 24 күнүгэр Нуотара сүмүгүтэр бастагынан 1000 центнер бастык сууртаах өтү кыһан күрүлөөн кыһытэ.

КЭБИҺЭЧЧИЛЭР арда өтүлэрингэр арын хауыттар, угуор баар бьестах хөдүһаларга көххөһтөөх Николай Зыткин, ат кыраабылканан мустан сүбүү бөдөнү өрөһөлүү өхсүбүт. Кеша Платонов, Вася Шеломов, Сениа Ноговицын ону ситэри тиритэ-корута бугуулуу сымдэллр. Кыра сөүс буолан баран бөрт үчүгүйд бийылаах бугуулаах дьон эбит. Ошон чугас илнн муһылааччылар механизатор Василий Барашков салылааччылаах уоттан таһаа үлээс сымдэллр.

— Оболорум малдыастар. Бары бөркэ дьулуһан үлэллилэр. Үөрэнэччилэртэн Вася Кашев, Вани Барашков ордук кыһанымлаахтар. Охсууну куоттарбатар быт диян сөрүк түрүөрүна ка-

мигэр муһыан илэбит, диян баран Василий Прокопьевич бөрт кичэллээхтин муһуулауу халдымады ыйан кыһанар.

Муһылааччылартын куула кытыгыттын дьон көххөс биер төһүү үлээс Константин Антунин салалтынан 8 үлээс охсон күһүһаллар. Саас өртөмүү хөдүһа күп-күөх, дүлээлэх да буолан кичиттөн эрэ наһымалх көкүнү өхсө сымдэллр.

— Бу урут оттоммотох хөдүһанн сэттөнөх бьылдаан түрүтүн өртөһпөр өтүгүбүт. Үүмүүтэ ити үчүгүйд, сорого тараарай. Ол эрээр сэттөнөхө суох буолан үлэллрэгэ нымчыллр. Бу көстөр сиртэн 1500 центнери млар кыһыт, — дияр Константин Кирпичник.

Төһө да дүлээлэх брлэр, от көлүнн диян ыраастык тэлбит хотуурдар суолларын көрөт ачыллар дьулуурдаахтык өтүуларын астынарын. Охсоччуларын ордук комсомолецтар Степан Зыткин, Андрей Пестряков чөб-бөһөлөр, атыттарга көх-нөл брлэллр.

3 ВЕНО оттоһуунан эрө муһуурдамаат. Артык көмүгэр кыстык бөлөһүгэр үлээс сөдөн эрэллр. Ол күндүк элэллр ардааха күннөргө сүбүү бөрдөчүлэр өлөрөк дьыһэлэрин үлэу көтүрөн сага маһынан үүтүтэ-биттэр. Мантан илннэ муһостатын сангардар, хотоннорун көстөр, өрөмүһүннүр бьылдылаахтар.

Манан көлөөт-үлээс көрүмүд аайы оһыттаах дьон старшайдарынан аналалабыттар. Үлээс режимин саремарда 7 заастан кыһа 8 часка дьөрө олохтоох кытаанахтык тутуулар. Кыһынн сонуу транзисторнай приемниктарынан иста, бьлэ өлөрөдлөр, культурнайдык сымнаахтар.

Быйылгы күрдүк ыраахан кыстык калэри туһадына ыраах үрэх баһытар кытаанахтары кыһар дьулуурдаах үлээс бьа турарын бьлээ-көрөн, кырдык да, бахылар көххөһтара биэрбит өтөөлүнн толортохтара — общественнай сөһүнү аһымчыллр халаччыларга сөрүдхтарын толортохтара диян эрэнэ санаагыт.

С. ЧИЧИГИНАРОВ.

ХАС БИИРДИИБИТ, БАРЫБЫТ ДЬЫАЛАТА

Быйыл саас оройон территориятыгар үгүс сиргэ өрт уота турда. Ол биричинистинэн сааскы өртөөһүнү көрүүтэ-харайымыта суох дьылабайдыкты уонна биридмилээс гранданнар хонууга тыаһа сэрэс сүөхтүн туттуулар буолла. Сааскы ойуур баһаардара бэс ыйын 15—20 күннэригэр сүннүүнэн умуруоруллубуттар.

Ол эрээр ити да кинниттэн уоту сэрэс сүөх туттууттан ойуур баһаардара салбанылар. От ыйын устатыгар Бөтөнөгө, Мындабаайы талыгар, Хайахсына, Мугудайга, Хоптобэс ө. д. а. сирдэргэ туруталы сьрыттылар. Ити барыта бийи сааскы ойуур баһаардарыттан сөптөөх түмүгү оһостумматалытын, уоттан сэрэхтээх буолууга болсонтобутун өсөс да күһүрдүбэтхитин көр-

дөр. Бийигин ардага сүөх өлүс нураан күннөр тураллар. Үүмүгүт от уота ханан, маһа пабаххайа ыгыллан таһсан уот нуттала өсөс күһүрдэ. Биер ситэ умуруоруу лубатах испиннэс төһөһө, бьаабыланы кыратын да тутус-панка өттулүбүт уот эбэтэр уоту өтөн баран кичэйи умуруорбан-ка халыары маннын нураан кэмгэ өрт уота турарыгар саамай тоһоостоох түбэлтэлэр буолуу этилэр.

Отчуутары тэгэ аны сир аһын хомуйааччылар элбиһилэр. Уопсайынан, бу кэмгэ уоту хонууга, тыаһа туттуу үгүс. Дьэ өнүөхэ ураты сэрэх наада. Хас бириднн-бит мэлдьи уоттан сэрэнэр туһунан өйдөтүһэ, санатыһа сыл-дырбыт наада.

Г. ПИНИГИН.

Биер көһү — биер хонон...

Бодуур наһымаллр олохтоох-торуулар, бьестин хонук баһыгар биридэ тутар «сыйыһай почталара» согуна соһон, калсааһа хойгалаһа тийэр.

От ыйыгар Мындабаайыгэ почта массынада артта эрэ киир-битэ. Оттон ити ый 31 күнүтүн көлүн почта аһыдык ыйын 7 күнүгэр көлэ. Ошон биер кэс сирй биер хонон айаныгар автомашиналаах төрүтэһэ оройон

нааһы сибээс үлээс буолла. Фермаларга өлөрөк сүөсүһүтэр, ыраах хөдүһаларга хонон сымдээ үлэллр өтүттар олус хойутаан баран хайматтарын, сурталаалары көтөх муһунан туталлар.

Маннак сымла сырылаах почтаны кымнымылаан биэрери айанын сымдамалары күүтөбит.

С. ПЕТРОВ.

МАНЫ БИЛЭБИТ ДУО?

Хайдах күн-дьыл буолуой?

Күнү-дьылы биллээччилэринэн айылга (эбэтэр өлөрөк) араас хамчылар харамайдар буолаллар. Кинилэртэн сорохторо эһил хайдах дьыл буолуон хас эмэ ый, оһоһор сьл инниттэн бьлэллэр. Ошон бэл метеорологтар туһанааллар.

Аһыах холобурдар маһыктар. Күтэрдэр, хонуу кутуһахтара күһүн элбэх өтү муһыан халык тыһа уһа тутуунахтарына, тыһымы кыһыны күтү. Күһүн күгэр ууттан гөһөгүн уонна үрдүк сиргэ тьбэр буоллабын, сааскыга уулаах дьыл буолуохтаах.

Уулаах саас кэллүгүгэр, маһа ардаһын үрдүк сиргэ хастар, оттон нураан дьылга — наһымалх сиргэ. Тыһыны кыһы буоларыгар тийг уйатын наһымалхтык, ичигэс кыһын үрдүктүк туттар.

Тыһыны сайын буоларыгар көтөрдөр уйаларын үкөсүн халдыаһы саһатыгар тутталлар, ичигэс са-

һын — куула тыаһа. Тыһыны сайынга көтөр уйатын тийг күннээх өтүтүгэр, оттон ичигэс сайынга күлүк өтүтүгэр туттар.

Көтөрдөр эрдэ уонна көхтөөхтүк каллхтарын, саас эрдэллр уонна ичигэс буолар.

Уһун курааһыга көтөрдөр уйаларын уу чугаһыгар туттааччылар. Күһүн куобах эртэ маһа-хайдаһына, хаар эрдэ түһэр, оттон саас эрдэ күрөһсийдэһиһэ, хаар эрдэ ууллар.

Ичигэс уонна өг сьйинн көбэ Ньюкуолун таһаратын (маһа ыйын 22 күнэ) иһиннэ чөргүйэр.

Саас бастакы ирлэһиннэр буолуохтарын бьдан иһиннэ, «быйыл күс элбэх буолсу» диян саһыттар үөрө-көтө көһсөтүлэрин истиллээччи. Ити кинилэр тулук үөрө хойуутук кэлбит саһыгар күс-хаас үөрэ элбиһинн элэллр.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ

ГДР-га Лейпциг таһыгар Маркс-Классеберг төрүлэр үлээс буолуу «Аграв» тыһа-хайыһыттаннай бьлестиннэи өкүлэ риндэрэһтэһиннэ аһыттылар. Илнн эсеноматтарга саттатан-саттатан, бьстанны кэһсиллэр. Социалистический нуоталаһыһа бөһөлөрүн сьйыһыһарын ГДР 400 комсомолчылар, народнай илениһары, аһымк

промышленной предприятийгара билиһиннэрэллэр. Мекка ЭХКС чилиһиннэрэ-дөйдулар тыһа-хайыһыттаннай металлургийаһы уонна химияһыһарын металлургийаһы саһа сьйыһыһары көрдөрүлэллэр.

Синдикат бьлестанга территорияһыгар.

АДН—ССТА ботелара.

БЫИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700, Чурапчы с. Карл Маркс

уул 12. ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор— 9-13-95, редакторы солбуулааччы, эппиэт-секретарь—9-14-95, отделлар— 9-14-95, уопсай—9-15-05.